PETITA GUIA DE

Responsabilitat Social i d'implantació dels ODS per a la producció agroalimentària ecològica de Mallorca

apaema
Associació Producció Agrària Ecològica Mallorca

PATROCINA

Departament de Promoció Econòmica i Desenvolupament Local
Consell de Mallorca

índex

1. INTRODUCCIÓ 3

2. LA RESPONSABILITAT SOCIAL I ELS ODS 4

3. ELS REPTES QUE TENIM AL SECTOR AGRARI ECOLÒGIC 6

4. ACCIONS CONCRETES 7

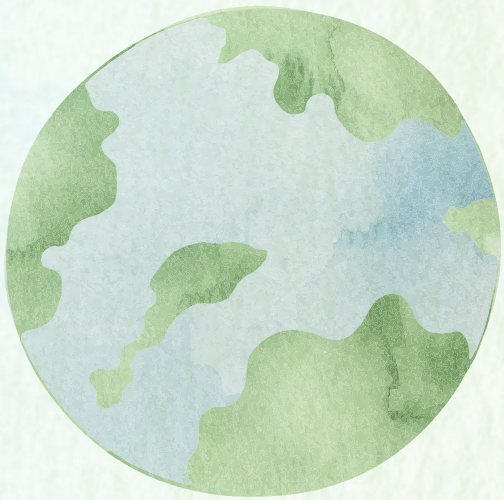

1. Introducció

Segons el Fòrum d'Experts en RSE, constituït a Espanya el març de 2005 pel Ministeri de Treball i Assumptes Socials, en les seves conclusions manifesta que: "la Responsabilitat Social de les empreses és, a més del compliment estricte de les obligacions legals vigents, la integració voluntària en el seu govern i gestió, en la seva estratègia, polítiques i procediments, de les preocupacions socials, laborals, mediambientals i de respecte als drets humans que sorgeixen de la relació i diàleg transparents amb els seus grups d'interès, responsabilitzant-se així de les conseqüències i els impactes que es deriven de les seves accions". Així doncs, la situació de partida del sector agrari ecològic en temes de Responsabilitat Social no és la mateixa que la del sector agrari convencional. L'agricultura espanyola actual se sosté en l'ús de grans quantitats d'energia no renovable, fonamentalment per la tracció mecànica, la provisió i distribució de l'aigua de reg i la fabricació de fertilitzants, pesticides i materials per a hivernacles.

Des del sector eco ja tenim molta feina feta, especialment en la part de gestió ambiental relacionada amb el maneig del sòl i el benestar animal que ens marca la normativa europea de referència en producció ecològica. Encara que el nou Reglament (UE) 2018/848 ha fet passes en aquest sentit, el tipus de fertilització orgànica que es fa, l'origen de l'alimentació ramadera, la gestió de l'aigua, l'origen i consum d'energia o els residus generats, encara no s'aborden prou si es pensa en una agricultura ecològica més semblant a l'Agroecologia que no pas a una agricultura de substitució d'insums.

En la producció agrària ecològica de manual no hi trobarem, tampoc aspectes socials, de justícia i equitat o d'economia social i solidària, col·lectiva, del bé comú, etc. Són figues d'un altre paner. El de l'Agroecologia, novament. En aquest sentit, tota aquella persona, titular d'explotació agrària, empresari/ària d'una indústria agroalimentària, o un treballador ras, si pretén anar més enllà i tenir en compte aquests temes en el seu dia a dia, aquest no deixa de ser un fet voluntari, una qüestió d'ètica i responsabilitat damunt de la societat i el medi. No obstant això, apostar per dur a terme una agricultura ecològica més agroecològica, més responsable social i ambientalment suposa un enfortiment del seu projecte i de la seva marca, no només en estructura i qualitat, sinó també en la comercialització de productes amb valors i la contribució per a una economia que posi la vida al centre.

L'actual guia convida als productors i elaboradors ecològics de Mallorca a fer una passa més enllà del que és estrictament legal. Es proposa fer la seva empresa socialment i ambiental més responsable, seguint les línies marcades per la Responsabilitat Social i la persecució de l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible. Des d'APAEMA creim que les empreses ecològiques han de ser transmissores d'aquesta "bona manera de fer", i han de contagiar la resta d'agents de la cadena de valor, des dels seus proveïdors als seus consumidors, fent pedagogia verda d'uns hàbits més saludables i sostenibles per a totes.

2. La Responsabilitat Social i els ODS

Què és la Responsabilitat Social (RS)?

La Responsabilitat Social (RS) és una forma de conduir les entitats, empreses i autònoms en la gestió dels impactes que la seva activitat genera damunt de clients, empleats, comunitats locals, medi ambient i societat en general.

Els cinc principis que regeixen la RS són:

- **Compliment de la legislació vigent.**
- **Global i transversal, pel fet que afecta a tota la cadena de valor i les àrees geogràfiques.**
- **Compromís amb l'ètica i coherència.**
- **Gestió d'impactes negatius, de manera que s'han d'identificar, prevenir i atenuar.**
- **Satisfacció d'expectatives i necessitats, en relació amb les persones i grups d'interès directament i indirectament vinculats.**

La RS va néixer com una eina per reduir l'impacte negatiu de les multinacionals, primer, però que està quallant entre les empreses mitjanes i petites, tot i que encara queda recorregut per desplegar-la entre aquestes en el nostre territori. Té caràcter multidisciplinari, ja que aspira als següents objectius:

- **El respecte i la promoció dels drets humans, complint amb la normativa internacional en matèria de drets humans.**
- **Les pràctiques laborals dignes, basades en els drets laborals, seguin els postulats de l'Organització Internacional del Treball. En són claus la llibertat d'associació, la prohibició del treball forçós, la prohibició del treball infantil i la no discriminació.**
- **La protecció del consumidor i de la salut, perquè pugui, aquest/a, gaudir del dret a la informació, a l'accés de béns bàsics, al dret a elegir, ser escoltat, el dret a la reclamació, entre d'altres. S'ha de garantir l'accés a l'alimentació, refugi i condicions de salubritat bàsica.**
- **Qüestions ambientals, sobretot pel que fa al respecte pel medi, la sostenibilitat i el foment d'una economia basada en la circularitat, amb el menor impacte possible.**
- **La lluita contra el frau i la corrupció.**
- **Els interessos dels consumidors.**

Hi ha diversitat en la llista d'aspectes i índex a considerar com a RS, ja que la temàtica s'aborda des de molts àmbits i escales de treball, i en alguns casos es dóna més importància en determinats punts que en d'altres. És per això que hem preferit abordar de forma particular la RS, aterrada al nostre context local de la producció ecològica, amb una petita guia pròpia, elaborada prenent com a referència les diferents aproximacions que hi ha ja arreu del món.

Què són els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)?

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible o ODS són les metes que es pretenen assolir amb l'Agenda 2030, la qual es marcà a l'Assemblea General de les Nacions Unides de 2015, amb la participació de 193 països. L'Agenda 2030 és un compromís mundial que cerca que, per a aquell any, s'hagi erradicat la pobresa, s'hagi protegit el planeta, s'hagin reduït les desigualtats i s'hagi assegurat la prosperitat per a totes les persones. Els ODS són desset objectius de caràcter ambiental, social i econòmic que guien la implementació de l'Agenda 2030, i que a la vegada, estan dividits en 169 metes concretes.

Els ODS són els següents:

1. **Erradicació de la pobresa:** Posar fi a la pobresa en totes les seves formes a tot arreu.
2. **Lluita contra la fam:** Posar fi a la fam i la inanició, aconseguir la seguretat alimentària, millorar la nutrició i promoure una agricultura sostenible.
3. **Bona salut:** Garantir vides saludables i promoure el benestar per a totes les edats.
4. **Educació de qualitat:** Garantir una educació inclusiva per a tots i promoure oportunitats d'aprenentatge duradores que siguin de qualitat i equitatives.
5. **Igualtat de gènere:** Assolir la igualtat de gènere a través de l'enfortiment de dones adultes i joves.
6. **Aigua potable i sanejament:** Garantir la disponibilitat i una gestió sostenible de l'aigua i de les condicions de sanejament.
7. **Energies renovables:** Garantir l'accés de totes les persones a fonts d'energia assequibles, fiables, sostenibles i renovables.
8. **Treball digne i creixement econòmic:** Promoure un creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, una ocupació plena i productiva, i un treball digne per a totes les persones.
9. **Innovació i infraestructures:** Construir infraestructures resistents, promoure una industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.
10. **Reducció de la desigualtat:** Reduir la desigualtat entre i dins dels països.
11. **Ciutats i comunitats sostenibles:** Crear ciutats sostenibles i poblats humans que siguin inclusius, segurs i resistents.
12. **Consum responsable:** Garantir un consum i patrons de producció sostenibles.
13. **Lluita contra el canvi climàtic:** Combatre amb urgència el canvi climàtic i els seus efectes.
14. **Flora i fauna aquàtiques:** Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, mars i recursos marins per a un desenvolupament sostenible.
15. **Flora i fauna terrestres:** Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar els boscos de manera sostenible, combatre la desertificació, i detenir i revertir la degradació de la terra i detenir la pèrdua de la biodiversitat.
16. **Pau i justícia:** Promoure societats pacífiques i inclusives per aconseguir un desenvolupament sostenible, proporcionar a totes les persones l'accés a la justícia i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.
17. **Aliances per als objectius mundials:** Enfortir els mitjans per implementar i revitalitzar les associacions mundials per a un desenvolupament sostenible.

A noltros, això dels ODS ens resulta una mica incòmode, ja que pensam que el Desenvolupament Sostenible és una fal·làcia, un oxímoron, és a dir, dues paraules que són incompatibles entre si i no té sentit ajuntar-les. No podem créixer indefinidament en un món finit. Amb el que sí que creim és amb la Sostenibilitat, un model que abraci per igual el pilar social, ambiental i econòmic, sense deixar ningú enrere, on es recuperi el protagonisme de la vida posant-la al centre. Només assolint aquesta Sostenibilitat podrem abordar un futur possible. No obstant això, els ODS resulten útils per identificar i ordenar les problemàtiques que tenim al món, primer, i començar a posar fil a l'agulla per fer-hi front. La producció agrària ecològica, encara que té molta feina feta en aquest sentit, paga la pena que vagi una mica més enllà. Per això, també, aquesta guia.

3. Els reptes que tenim al sector agrari ecològic

Segons la diagnosi de la RS i ODS al sector agrari ecològic mallorquí duita a terme per APAEMA durant l'any 2022, s'identifiquen un seguit de punts febles que cal tenir en compte per tal de marcar-nos després uns reptes conjunts. Entre aquests punts febles destaca el desconeixement de la Responsabilitat Social Corporativa (RS) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). A més a més, les persones que coneixen la RS la vinculen amb qüestions ambientals i socials, més que d'altres qüestions que també s'haurien de tenir en compte.

Per això, ens enfrontam a un primer repte que és divulgar el sentit de la RS i els ODS dintre del sector, amb tots els tres pilars amb els quals se sustenten, que són l'economia social, la sostenibilitat ambiental i la justícia social.

A continuació, s'exposen alguns dels reptes més importants als quals ens enfrontam a Mallorca en l'àmbit agrari:

Economia social:

1. La diversificació econòmica i la superació del monocultiu turístic.
2. La sobirania alimentària de l'illa, i el replantejament dels nivells d'autoabastiment alimentari davant la dependència de l'exterior.
3. L'adaptació de les activitats humanes al canvi climàtic.
4. La rendibilitat de les explotacions agràries i de les petites indústries agroalimentàries.
5. El relleu generacional i la recuperació de l'atractiu de l'activitat agrària.

Sostenibilitat ambiental:

6. Produir aliments sans i suficients sense malmetre el medi, la biodiversitat i els seus recursos.
7. Garantir el manteniment dels agroecosistemes mallorquins, rics i diversos.
8. Prevenir el segellament de sòl agrícola, l'erosió i la degradació de terra, i apostar per la seva regeneració.
9. Estendre, dins el sector agrari, un ús sostenible i eficient de l'aigua, l'energia i els materials, i una prevenció dels residus.

Justícia social:

10. L'equitat i la igualtat d'oportunitats entre homes i dones dins del sector agroalimentari.
11. Protegir la salut i la seguretat dels consumidors amb la producció d'aliments ecològics, locals i de temporada.
12. Integrar les persones amb risc d'exclusió i les persones amb diversitat funcional a les explotacions i indústries agroalimentàries.
13. Treballar perquè la conciliació familiar i les cures estiguin més presents a foravila, així com que el dret a vacances de les persones productores sigui prest una realitat.
14. Abordar la distància física i mental que s'ha creat entre el camp i la ciutat.

4. Accions concretes

Què podem fer a les explotacions agràries i indústries agroalimentàries ecològiques de Mallorca per avançar en la Responsabilitat Social i la implantació dels ODS? Idò aquí teniu una sèrie d'accions concretes aplicables a la nostra realitat. Són, en definitiva, una proposta adaptable a cada cas i subsector, en funció de les característiques de la vostra finca o projecte productiu.

Vist que la RS es pot abordar des dels mateixos ODS, en aquesta petita guia les accions es desglossen prenent com a referència cada un d'aquests i, a la vegada, li donen coherència. De fet, per a cada un dels objectius també es recullen una sèrie de preguntes que us permetran determinar fàcilment si ja estau treballant per a la Sostenibilitat. Alerta! Les "Propostes d'accions" no són respostes exhaustives a les "Preguntes que cal fer-se", simplement són orientacions perquè es pugueu orientar en com abordar aquelles problemàtiques que detecteu a les preguntes.

ODS1 Posar fi a la pobresa en totes les seves formes a tot el món

Preguntes que cal fer-se:

- Puc viure dignament de la terra o del meu projecte de producció ecològica?
- Els preus que pos als meus productes són els justs, tant per a mi com per a les persones consumidores?
- Els meus treballadors i treballadores tenen reconeguda la seva feina amb el sou que cobren?
- Estic implicat/da en algun tipus de col·lectiu de suport mutu i/o cooperació que promogui l'ajuda als altres?

Proposta d'accions:

- Demanar ajuda a altres companys/es de professió o a especialistes que et puguin assessorar sobre com millorar el teu projecte i fer-lo més rendible.
- Avaluar si els teus treballadors/es se senten satisfets amb la relació feina-remuneració que tenen.
- Realitzar donacions d'excedents o productes lletjos a xarxes de suport mutu del teu barri o poble, a entitats socials, menjadors socials i bancs d'aliments.
- Fer comunitat, formar part d'algun col·lectiu de persones amb la mateixa situació de desigualtat que tu.

ODS2 Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició, i promoure l'agricultura sostenible.

Preguntes que cal fer-se:

- Les persones en risc d'exclusió poden trobar els meus productes (sans i sostenibles) i comprar-los?
- Què puc fer per reduir encara més la petjada ecològica de la meva producció?
- Els meus consumidors són conscients que els productes que em compren són més sans i nutritius que d'altres, gràcies a fer producció ecològica?
- Les persones que compren els meus productes saben què m'implica produir així i el cost que té per a mi?

Proposta d'accions:

- Assessorar-te sobre quines accions podries emprendre per ser més responsable ambientalment i social.
- Promoure, a través d'una associació o organització agrària, la compra pública responsable per fer arribar els teus productes a col·lectius vulnerables.
- Informar a les persones i establiments que vos compren producte de quina és la vostra realitat. Obrir la finca o projecte productiu perquè puguin venir a conèixer-lo de primera mà.
- Formar part d'una cooperativa o organització amb altres productors i/o elaboradors ecològics per crear comunitat, xarxa, i apostar per recuperar estructures i infraestructures que permetin incrementar l'autoabastiment alimentari de la nostra illa.

ODS3 Garantir una vida sana i promoure el benestar per a tots en totes les edats.

Preguntes que cal fer-se:

- Feim servir la prevenció laboral i les proteccions necessàries per evitar riscos a l'hora de treballar?
- Estic en permanent comunicació amb els meus treballadors/es i tenc en compte la situació personal de cadascun per tal de flexibilitzar les condicions laborals, si és necessari?
- Disposau d'algun protocol per situació d'estrès?
- Gaudesc de descans diari, setmanal i vacances anuals?

Proposta d'accions:

- Comptar amb sistemes de gestió de salut i seguretat per disminuir els accidents i malalties laborals.
- Fomentar la pràctica d'hàbits saludables entre els treballadors.
- Establir llaços de confiança entre l'empresa i els treballadors de l'explotació o indústria.
- Planificar el meu equip o demanar ajuda a un company perquè em substitueixi temporalment perquè pugui disposar de temps de descans per a mi i la meva família, i poder fer vacances anualment.

ODS4 Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat.

Preguntes que cal fer-se:

- Oferiu formació als vostres treballadors?
- Tenen les mateixes oportunitats tots els treballadors o membres de la vostra empresa? El fet de ser dona, immigrant o persona major, per exemple, no és un factor condicional?

Proposta d'accions:

- Donar oportunitats per a un aprenentatge permanent dels empleats per incrementar la sostenibilitat de les tècniques, noves pràctiques, atenció al dia a dia, etc.
- Participar en xarxes i organitzacions que ofereixin formació sobre el vostre àmbit empresarial.

ODS5 Aconseguir la igualtat de gènere i l'empoderament de totes les dones i nines.

Preguntes que cal fer-se:

- Homes i dones tenen les mateixes oportunitats al nostre projecte productiu?
- Dones i homes de la família que participa del projecte productiu tenen el mateix pes mental i responsabilitats una vegada arribau a ca vostra?
- Quina és la proporció entre dones i homes als òrgans de decisió del vostre projecte productiu?
- Teniu en compte les diferents necessitats fisiològiques entre homes i dones a l'hora de treballar?
- Possibilitau abordar la conciliació familiar d'una forma natural, sense forçar situació?

Proposta d'accions:

- Oferir opcions de flexibilització laboral per poder conciliar feina i família.
- Assegurar la igualtat d'oportunitats per a homes i per a dones a la vostra empresa. Revisar la feminització de determinades tasques dins l'entitat.
- Reduir fins a extingir la bretxa salarial entre homes i dones.
- Disposar d'eines agrícoles adaptades.
- Reservar un nombre determinat de cadires ocupades per dones a la junta rectora de l'empresa o cooperativa.
- En la comunicació, no fomentar els estereotips de gènere ni el llenguatge no inclusiu.

ODS6 Garantir la disponibilitat d'aigua i la seva gestió sostenible i el sanejament per a tots.

Preguntes que cal fer-se:

- Feim un ús responsable de l'aigua a la finca o a la nostra indústria?
- Comptam amb sistemes de reg eficient?
- L'aigua que empram retorna al medi amb la mateixa qualitat i característiques amb la que ens ha arribat?
- Emmagatzemam i aprofitam l'aigua de pluja?

Proposta d'accions:

- Si tenim cultius en reguiu, utilitzar sempre que es pugui el reg per degoteig.
- Disposar de comptadors d'aigua per fer seguiment de l'ús de l'aigua de la finca o indústria.
- Evitar les fuites en sistemes de reguiu.
- Recuperar cisternes i aljubs.
- Mantenir una coberta vegetal el major temps possible perquè l'aigua de pluja s'infiltri al sòl més fàcilment, evitant així l'escorrentia.
- A les indústries, incorporar sistemes de depuració naturals, com les basses, i reaprofitar aquesta aigua per als cultius.
- Utilitzar cultius amb poques exigències d'aigua, adaptades al canvi climàtic.
- En indústries, emprar productes de neteja biodegradables que minimitzin l'impacte sobre els aqüífers i el medi en general.
- Sensibilitzar als treballadors i consumidors sobre l'ús eficient d'aigua.

ODS7 Garantir l'accés a una energia assequible, segura, sostenible i moderna per a tots.

Preguntes que cal fer-se:

- Aplicam mesures d'eficiència energètica des de la producció fins a la distribució dels nostres productes?
- En quin radi de distància es comercialitzen els nostres productes? Quina proporció d'aquests queda a l'illa?
- Com es genera l'energia que consumim?
- Com ho podem fer per generar la nostra pròpia energia (autoconsum)?

Proposta d'accions:

- Aplicar pràctiques de reducció de consum d'energia al llarg de tot el procés de producció, transformació i/o distribució.
- Planificar bé els cultius per evitar pics de producció que requereixin emmagatzematge en cambres frigorífiques.
- Basar la nostra venda majoritària en canals curts de comercialització o col·lectivitzar la distribució amb altres pagesos o empreses.
- Evitar la importació de fertilitzants de fora de l'illa i recuperar el tancament de cicles de nutrients dins la mateixa finca.
- Educar el consumidor en el consum de producte local i de temporada, per evitar la importació o la producció forçada amb hivernacles fora de les èpoques naturals de cada planta.
- Condicionar les vostres instal·lacions per estalviar energia (aïllament, climatització, etc.)
- Fer una inversió en plaques solars per fer la teva pròpia energia, unir-te a una comunitat energètica local, o, en tot cas, contractar una distribuïdora d'energia de fonts renovables.

ODS8 Promoure el creixement* econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tots.

Preguntes que cal fer-se:

- Vetllam per com està funcionant el nostre projecte productiu?
- Tenim en compte tots els àmbits? L'ambiental, el social i l'econòmic?
- Hem fet inversions, darrerament, al nostre projecte productiu?
- Es prioritzen dins de l'empresa models horitzontals?

* Un "creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible" no és possible. Ja ho comentàvem al principi d'aquesta petita guia amb el desenvolupament sostenible: són adjectius incompatibles entre si. No ho deim noltros, sinó que ho diuen els experts en Sostenibilitat real i els mateixos Principis de la Termodinàmica. En un planeta finit, per poder viure tots bé i no malmetre el medi més del que està, s'ha de frenar el creixement i reduir els nivells de consum de recursos dels països occidentals, apostant per la qualitat i no per la quantitat.

Proposta d'accions:

- Contractar serveis d'economia social i solidària (energia, finances, assegurances, etc.).
- Garantir condicions laborals dignes (no discriminatòries, sou digne, rotació d'empleats, estabilitat laboral, vacances...).
- Oferir contractes indefinits i oportunitats de promoció i desenvolupament professional als empleats.
- Crear espais de participació per als empleats (trobades, bústies de suggeriments,...).
- Establir pràctiques comercials justes (compromisos estables de compra amb grups o entitats de consumidors.
- Pagament de preus justos que cobreixin els costos de producció i consensuats amb el grup de consumidors més pròxims.
- Participar en projectes col·lectius, cooperatius, alguna organització agrària, associació o xarxa de suport mutu.

ODS9 Construir infraestructures resilients, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.

Preguntes que cal fer-se:

- Fa falta que cada explotació agrària tengui tot tipus de maquinària?
- Estic disposat a col·laborar amb altres projectes productius a l'hora de produir, transformar o comercialitzar conjuntament?
- Hem fet, darrerament, cap inversió en innovació?
- Participam de cap projecte de recerca?

Proposta d'accions:

- Col·lectivitzar determinades màquines o eines agrícoles, a través d'associacions noves o existents.
- Invertir en innovació i noves tecnologies agràries (eficiència del reg, l'energia, mètodes productius, sistemes de traçabilitat del producte a través de blockchain, etc.).
- Entrar dins projectes d'R+D+I amb aliança amb altres empreses o organismes, públics o privats.

ODS10 Reduir la desigualtat en i entre els països.

Preguntes que cal fer-se:

- Tenc temporers o persones immigrants fent feina a la finca amb condicions laborals per davall de les exigides per la normativa actual?
- Comprovam que aquells productes o ingredients que feim servir per elaborar els nostres productes i que importam de fora perquè aquí no es produeixen, tenen algun tipus de segell de Comerç just?

Proposta d'accions:

- Reduir fins a eliminar la contractació de temporers, i, a canvi, intentar contractar persones residents en situació de vulnerabilitat.
- En cas de tenir temporers o persones immigrants contractades de forma temporal, garantir unes condicions laborals igualitàries amb la resta de personal de l'empresa.
- Integrar laboralment col·lectius vulnerables o persones en risc d'exclusió, sigui mitjançant pràctiques o la contractació laboral.
- Si feis servir sucre, xocolata o espècies que aquí no es produeixen, procurau comprar-ne de Comerç just.
- Participar de projectes de cooperació per al desenvolupament.

ODS11 Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles.

Preguntes que cal fer-se:

- Quina és la meva relació productiva o comercial amb la ciutat? En participo, d'alguna manera, en la definició del model de ciutat?
- Com puc fer arribar més i millor els meus productes (sans i sostenibles) a la ciutat, evitant contribuir a incrementar els seus problemes?
- Participo d'algun projecte per abastir restauració col·lectiva pública o privada (menjadors escolars, menjadors socials, residències, hospitals, etc.)?
- Quines dificultats em causa tenir la meva activitat a prop de la ciutat?

Proposta d'accions:

- Dur a vendre de forma directa els meus productes, sans i sostenibles, a la ciutat perquè els seus habitants puguin gaudir-los.
- Promoure projectes d'introducció d'aliments ecològics locals a la restauració col·lectiva de la ciutat, conjuntament amb altres productors.
- Optimitzar i racionalitzar la distribució i les rutes de repartiment. Col·lectivitzar-les i compartir-les amb altres productors, emprant vehicles de baixes emissions.
- Donar a conèixer la problemàtica que tenim els productors ecològics relacionats amb la ciutat: atacs de cans a ramat, obertura de barreres, abocadors de fems, robatoris, etc.
- Demanar polítiques públiques locals que em siguin beneficioses per poder mantenir la meva activitat.

ODS12 Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

Preguntes que cal fer-se:

- A banda de complir la normativa de producció ecològica, estic aplicant qualque altra mesura que vagi més enllà, pensant amb la sostenibilitat ambiental?
- Els meus productes tenen un preu just per al consumidor? Els resulta fàcil trobar-los i comprar-los?
- Participi de mercats de venda directa, abastesc grups de consum, botigues locals o supermercats cooperatius?

Proposta d'accions:

- Visitar i conèixer altres experiències de projectes productius pioners que hagin incorporat mesures de sostenibilitat.
- Formar-te.
- Sensibilitzar als empleats, proveïdors i consumidors en la necessitat de treballar conjuntament cap a un model agroalimentari més just i sostenible.
- Donar una mà en l'organització dels teus consumidors a través de grups o cooperatives de consum.

ODS13 Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes.

Preguntes que cal fer-se:

- Com m'està afectant el canvi climàtic en el meu projecte productiu avui dia?
- He incorporat alguna mesura per intentar adaptar els meus cultius, el meu ramat o la meva indústria a les noves condicions climàtiques?
- Què he fet per reduir les meves emissions de Gasos d'Efecte Hivernacle?

Proposta d'accions:

- Evitar la llaurada i mantenir el sòl amb coberta vegetal sempre que sigui possible. Incorporar-hi restes orgàniques, restes de poda i biochar per fixar el carboni.
- Reduir el radi d'acció de la meva activitat. Disminuir dràsticament l'ús de combustibles i energia fòssil al llarg de tota la cadena de producció, elaboració i comercialització.
- Calcular la petjada ecològica dels productes i la retenció de carboni de la meva activitat agroalimentària, i informar-ne als consumidors.
- Emprendre accions compensatòries per neutralitzar les emissions inevitables que genera l'empresa.
- Incorporar noves tècniques i mètodes que permetin més resiliència enfront de les conseqüències del canvi climàtic.
- Col·laborar amb iniciatives de selecció de noves varietats locals de fruiters.

ODS14 Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible.

Preguntes que cal fer-se:

- Evitam, d'alguna manera, la generació de residus plàstics?
- Contribuïm a la conservació d'un cicle de l'aigua el més natural possible i una depuració adequada?
- Evitam aplicar als nostres camps una fertilització de fòsfor i potassi en excés que pugui acabar al mar?

Proposta d'accions:

- Reduir l'ús de plàstic d'un sol ús.
- Incorporar la reutilització dels envasos i oferir un sistema de dipòsit, devolució i retorn (SDDR) d'aquests als vostres clients.
- Oferir la possibilitat de comprar els vostres productes a granel.
- Calcular els balanços de nutrients a la vostra finca. Tant entra, tant surt.
- Aplicar tècniques de conservació del sòl per evitar-ne l'erosió i la fuita en excés de material orgànic i mineral cap a la mar.

ODS15 Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, lluitar contra la desertificació, aturar i invertir la degradació de les terres i frenar la pèrdua de la diversitat biològica.

Preguntes que cal fer-se:

- A més de fer agricultura ecològica i produir aliments, procuram que la finca sigui un hàbitat a disposició de la resta d'éssers vius?
- Cultivam varietats tradicionals o tenim races autòctones? Tenim un banc de llavors propi?
- Tenim en compte el risc per al sòl fèrtil que suposa el nou règim climàtic, amb pluges torrencials cada vegada més freqüents?

Proposta d'accions:

- Mantenir el mosaic agroforestal tradicional de l'illa, hàbitat de moltes espècies i amb múltiples funcionalitats ecològiques.
- Fomentar les bardisses, la presència de fauna auxiliar i pol·linitzadors per incrementar la biodiversitat terrestre a la nostra finca.
- Practicar agricultura de conservació amb una alteració mínima del sòl (utilitzar el mínim el tractor o altra maquinària pesant).
- Sempre que es pugui, disposar d'una guarda de remugants de raça autòctona que pasturin i aprofitin allò que els humans no podem aprofitar.
- Preservar un banc de llavors propi.

ODS16 Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tots i crear institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.

Preguntes que cal fer-se:

- Participam d'organitzacions agràries que vetllen pels nostres drets i ens representin davant les administracions i altres actors del territori?
- Tenc facilitat per fer arribar la meva veu als òrgans de decisió d'aquestes organitzacions? I a l'administració?
- Disposam de totes les ajudes públiques que ens corresponen per fer la nostra activitat agroalimentària?

Proposta d'accions:

- Formar-se i informar-se sobre les diferents normatives i polítiques públiques autonòmiques i locals que afecten el meu àmbit d'activitat.
- Fer sentir la meva veu i les meves necessitats en organitzacions que em representin. Participar dels seus òrgans de presa de decisions.
- Reclamar els meus drets en cas que cregui que s'estan vulnerant.

ODS17 Revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible.

Preguntes que cal fer-se:

- Les aliances mundials, m'afecten d'alguna manera?
- Com aplicam aquestes aliances a la nostra realitat?

Proposta d'accions:

- Aplicar algunes accions concretes recomanades per aquesta petita guia.
- Incentivar i col·laborar en aliances públicoprivades per implementar una estratègia de RS dins del nostre sector al sector, més enllà de la normativa de producció ecològica.
- Continuar fent la nostra feina, perquè som imprescindibles en aquest món.

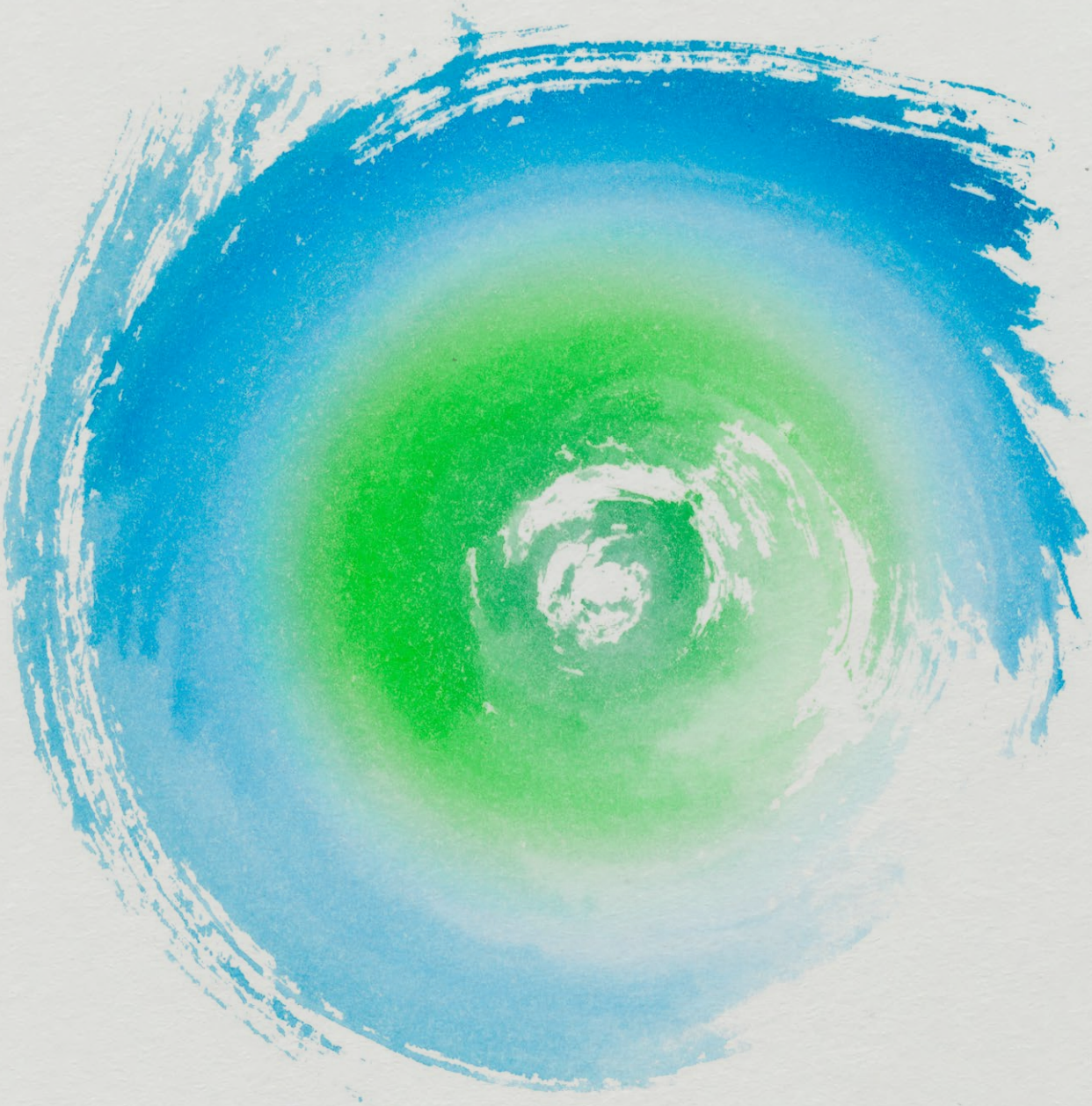

apaema
Associació Producció
Agrària Ecològica Mallorca

Quarter vell (baixos)
Carrer Veiet, 17
07260 Porreres
Mallorca
www.apaema.net